

MILJØOVERVÅKNINGSPROGRAM - STATUS OG TILSTANDSOVERVÅKING AV AUTOMATISK FREDETE ARKEOLOGISKE KULTURMINNER I UTVALGTE KOMMUNER

RAPPORT FRA REGISTRERINGER 2016

Kautokeino kommune/ Guovdageainnu suohkan

MOV-ARK RAPPORT NR. 4

Forord

På oppdrag fra Riksantikvaren har Sweco Norge foretatt kontrollregistreringer av automatisk fredete arkeologiske kulturminner i Kautokeino kommune. Registreringene gjennomføres som del av miljøovervåkingsprogrammet *Status og tilstandsovervåkning av automatisk fredete kulturminner i utvalgte kommuner*. Miljøovervåkingsprogrammet gjelder arkeologiske kulturminner. Rapporten oppsummerer resultatene fra kontrollregistreringene i Kautokeino kommune, utført sommeren 2016. Rapporten er nummer fire i en rekke på ti.

Arbeidet er utført av cand. philol. arkeologi Mona Mortensen, cand. polit. Tord Bakke og master i arkeologi Ann Katrine Birkeland.

Vi takker for oppdraget!

Bergen, 28.02.2017

Ann Katrine Birkeland /Mona Mortensen

Sammendrag

Sweco Norge har på oppdrag fra Riksantikvaren kontrollregistrert automatisk fredete arkeologiske kulturminner i Kautokeino kommune. Oppdraget innebærer å måle og beskrive tilstand og endringer for automatisk fredete arkeologiske kulturminner i et utvalg kommuner.

Vi skal kontrollere et representativt utvalg på minst 50 % av kulturminnelokalitetene i kommunene. For Kautokeino utgjorde utvalget 102 lokaliteter, hvorav samiske lokaliteter utgjorde et flertall på 2/3 av utvalget. Registreringene ble utført i tidsrommet 20. til 23. juni 2016.

Overvåkingen skjer i regi av programmet «Status og tilstandsovervåking av automatisk fredete kulturminner i utvalgte kommuner», som bygger på det tidligere miljøovervåkningsprogrammet «Fortidens minner i dagens landskap, Status for automatisk fredete kulturminner i utvalgte kommuner» som NIKU gjennomførte på oppdrag fra Riksantikvaren mellom 2000 og 2014.

Kontrollregistreringen i 2016 utgjør et skille sammenlignet med tidligere kontrollregistreringer siden det er lokaliteter og ikke enkeltminner som kontrollregistreres. Nytt utvalg gjør at registreringen representerer et brudd med tidsseriene fra 2006 og 2011.

Skifte i fokus fra enkeltminner til lokaliteter har effekter på resultatene fra registreringen. Vi har kunnet vie representativitet og geografisk spredning mer oppmerksomhet. Analysene fanger dermed opp tendenser som gjelder for hele kommunen. Samtidig gir kontrollregistreringer av lokaliteter andre utslag i statistikken. Lokaliteter kan gjerne bestå av flere enkeltminner. Det skal dermed generelt noe større tiltak/endringer til for å bruke kategoriene «tap» og «skade» på store lokaliteter.

Lokaliteter med tidligere registrert skade er blitt registrert som *uendret* i årets kontrollregistrering, gitt at skaden ikke er forverret siden siste kontrollregistrering. Videre har vi tilfeller der ett av flere kulturminner på en lokalitet tidligere er registrert som

tapt mens vi registrerer lokaliteten som *skadet*. Skadet er også brukt av oss i de tilfellene der en tidligere skade er ytterligere forverret. Ved sammenlikning av resultatene som presenteres i denne rapporten med tidligere rapporter fra kommunen, er det derfor viktig å være bevisst på endringen i registreringsmåte.

Denne omgangen med kontrollregistreringer har i tillegg et mål om også å inkludere effekter av vern. Som ledd i dette er planverket etter plan- og bygningsloven inkludert i undersøkelsene. Plan- og bygningsloven virker gjennom kommunenes planmessige arealdisponering. I planverket skal kommunen som planmyndighet avveie mellom vern og utbygging. Planformål er derfor en viktig faktor for å analysere bakgrunnsbildet for tilstandsendringer.

Av de 102 registrerte lokalitetene, ble 34 lokaliteter, ca. 34 % registrert med en eller annen form for skade (skade, skjemming eller ikke gjenfunnet).

Ingen lokaliteter ble registrert som tapt. Trusselbildet i Kautokeino er hovedsakelig knyttet til menneskelig aktivitet. Det er *barmarkskjøring* som er den viktigste årsaken til skade. Hele 47 % av skade skyldes barmarkskjøring, og er faktor i samtlige skader registrert med sammensatt årsak, bortsett fra ett. *Gjengroing* er hovedårsaken til at lokaliteter ikke er gjenfunnet.

Skade forekommer hyppigst i fjell og viddeområder med ekstensiv arealutnytting og i strandsonen langs elvebreddene. Dette er områder der arealbruken ikke er fastsatt i reguleringsplan.

Grunnlaget for å analysere virkning av vern, har ikke vært tilstrekkelig til å trekke slutninger med hensyn til virkninger av vern. Kun 1/3 av lokalitetene er underlagt noen form for hensynssoner. Av de syv lokalitetene som har hensynssone H730, båndlegging etter kulturminneloven, er tre registrert med uendret status, to er ikke gjenfunnet, et er skadet og et er skjemet.

Alle bilder er tatt av Sweco forsommeren 2016.

Innhold

FORORD	3
SAMMENDRAG	4
1 BAKGRUNN	6
2 OMRÅDET	7
3 METODE	8
3.1 TILSTANDSVURDERING	8
3.2 AUTOMATISK FREDETE ARKEOLOGISKE KULTURMINNER	8
3.3 ASKELADDEN	8
3.4 STEDFESTING I FELT	8
3.5 REGISTRERING	8
3.6 ÅRSAKER TIL TAP OG SKADE	8
3.7 TRUSSELBILDER	8
3.8 EFFEKTER AV VERN	9
3.9 REGISTRERINGSKATEGORIER	9
3.10 VERNEKATEGORIER - A, B OG C	10
3.11 UTVALG AV KULTURMINNER VED REGISTRERINGEN I 2015	11
3.12 REGISTRERING I FELT	13
4 TIDLIGERE REGISTRERINGER I KAUTOKEINO KOMMUNE	14
5 FUNN OG ANALYSER AV KONTROLLREGISTRERING 2016	15
5.1 TILSTANSENDRING	15
5.2 ÅRSAKER TIL SKADE	15
5.3 ALDER PÅ REGISTRERINGENE	17
5.4 FORDELING AV ARTER KULTURMINNER	17
5.5 SAMISKE KULTURMINNER	18
5.6 FORHOLDET MELLOM AREALKATEGORIER OG SKADE	20
5.7 GEOGRAFISK FORDELING AV SKADE	20
5.8 FORHOLDET MELLOM PLANSTATUS OG AUTOMATISK FREDETE KULTURMINNER	22
5.9 FORHOLDET MELLOM VERNEKATEGORI OG KULTURMINNELOKALITETER	22
6 KONKLUSJON	24
6.1 TENDENSER I TRUSSELBILDET	24
6.2 EFFEKTER AV VERN	26
7 OVERSIKT OVER SKADE	27
8 TABELL OVER KONTROLLREGISTRERTE LOKALITETER	39
9 KILDER	43
10 VEDLEGG	44

1 Bakgrunn

Sweco Norge har, på oppdrag fra Riksantikvaren, fått i oppgave å kontrollregistrere et representativt utvalg av automatisk fredete arkeologiske kulturminner. Registreringen er ledd i et nasjonalt miljøovervåkingsprogram med hensikt å fremskaffe data og kunnskap for å følge opp Nasjonalt mål 2.2, på kulturminnefeltet, jf. Stortingsmelding nr. 35 *Framtid med fotfeste* (2012-2013), der det heter at «*Et prioritert utvalg av automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner skal ha et ordinært vedlikeholdsnivå innen 2020.*»

Overvåkingen av de automatisk fredete arkeologiske kulturminnene skal gi Riksantikvaren grunnlag for å rapportere og styre i henhold til de nasjonale målene for kulturminneforvaltningen. Oppdraget innebærer å måle og beskrive tilstand og endringer for automatisk fredete arkeologiske kulturminner i et representativt utvalg kommuner. Gjennom analyser skal det blant annet identifiseres:

- Årsaker til tap og skade
- Trusselbilder
- Virkningen av ulike former for vern

Overvåkingen skjer i regi av programmet «*Status og tilstandsovervåking av automatisk fredete kulturminner i utvalgte kommuner*». Programmet bygger på det tidligere miljøovervåkingsprogrammet «*Fortidens minner i dagens landskap, Status for automatisk fredete kulturminner i utvalgte kommuner*» som ble gjennomført i regi av Riksantikvaren mellom 2000 og 2014. Målet med dette tidligere overvåkingsprogrammet var å få oversikt over utvikling av tap og skade blant arkeologiske kulturminner ved feltkontroll i 16 utvalgte kommuner.

Det nye programmet startet opp høsten 2015 og skal pågå fram til våren 2020. Utvalget av kommuner skal sikre kontinuitet med programmet som er avsluttet. I inneværende overvåkingsprogram skal tilstandskontrollen foregå i til sammen 9 av de 16 kommunene hvor slike kartlegginger har vært gjort tidligere. I tillegg skal det kontrolleres automatisk fredete arkeologiske kulturminner i én kommune hvor det nylig er gjennomført kontrollregistreringer av Buskerud fylkeskommune. I samråd med Riksantikvaren har Sweco valgt Modum kommune.

Følgende ti kommuner skal kontrollregistreres:

Kommune	År
Tromsø	2015
Trondheim	2015
Kautokeino	2016
Fræna	2016
Sandnes	2017
Skjåk	2017
Bømlo	2018
Sortland	2018
Sarpsborg	2019
Modum	2019

Tabell 1-1 Oversikt over kommuner som skal kontrollregistreres.

Inneværende overvåkingsprogram sikrer kontinuitet med det avsluttede programmet, men skiller seg på flere områder. I programmet skal *lokaliteter* registreres i motsetning til tidligere, da enkeltminner ble registrert. Det er dessuten lagt opp til geografisk og kulturminneartsmessig spredning for å sikre representativitet. Videre er det sett på lokalitetens vernekategori. Både lokaliteter det er gitt dispensasjon fra fredning for (A-kategori), lokaliteter med særlig vern eller tilrettelegging (B-kategori) og lokaliteter med normalt vern etter Lov om kulturminner (C-kategori) er representert i utvalget. Målet med å se på de ulike kategoriene, er blant annet å se på effekter av vernetiltak.

Data hentes fra Riksantikvarens database, *Askeladden*, med oversikt over alle fredete kulturminner.

2 Området

I utvalget av kommuner representerer Kautokeino/ Guovdageainnu (heretter Kautokeino) Nord-Norge. I nasjonalt referansesystem for landskap er kommunen plassert i landskapsregion 41 *Dalbygdene i Finnmark, underregion 41.3 Øvre Tanadalføret/Karasjok, 43 Finnmarksvidda, underregionene 43.1 Kautokeino og 43.2 Masi og 44 Gaissane i Finnmark* (Puschmann, 2005). Kommunen er den største i Norge, og dekker et areal på 9708 kvadratkilometer. Den ligger helt syd på Finnmarksvidda, og grenser til Alta i nord, Karasjok i øst, samt Nordreisa og Kvænangen kommune i Troms fylke. 3776 kvadratkilometer er åpent område, 3601 kvadratkilometer er skog. Hele 1586 kvadratkilometer er myr, og 704 kvadratkilometer er innsjø. Bare 3 kvadratkilometer

i kommunen er dyrket mark, og 0,5 kvadratkilometer er tettsted.

Kautokeino har i underkant av 3000 innbyggere. Størstedelen bor i Kautokeino sentrum som er kommunesenteret. Máze har 400 innbyggere, ellers er bosetningen spredt i mindre bygder og spredte hus langs de største elvedalene. Fremskrevet befolkningsendring er vurdert å gå mot en nedgang mot 2500 bosatte i 2040 (Fylkesmannen i Finnmark, 2016). Det forventes at under 500 personer vil være barn og unge, og at andelen over pensjonsalder vil øke betraktelig.

Kautokeino har en variert sysselsetting der primærnæring (reindrift/ jordbruk), handel/overnatting, helse og sosial samt undervisning har like stor andel av arbeidsplassene. En majoritet av befolkningen i Kautokeino er samisk-talende.

Figur 2-1 Fraflyttet hus sørøst i Kautokeino kommune.

3 Metode

3.1 Tilstandsvurdering

Kontrollregistreringene er gjennomført etter Norsk Standard, *NS 9450:2012, Automatisk fredete, arkeologiske kulturminner og skipsfunn – Krav til registrering av tilstand*.

Målet med utviklingen av en standard er å gi kulturminnemyndighetene en standardisert oversikt over omfanget og årsaker til tap og skade.

Tilstands- og årsakskategoriene er av overordnet karakter slik at kulturminneforvaltningen kan etterkomme sin rapporteringsplikt knyttet til de nasjonale resultatmålene. Registreringskriteriene brukes også til å oppdatere informasjon i Askeladden om tilstand.

3.2 Automatisk fredete arkeologiske kulturminner

Alle kulturminner fra oldtid og middelalder (inntil år 1537), inkludert en sikringssone på minimum 5 meter, er automatisk fredet i henhold til Lov om kulturminner. Fredningen medfører forbud mot alle typer inngrep i kulturminnet (§3-4, 6). Automatisk fredete arkeologiske kulturminner inkluderer også samiske kulturminner eldre enn 100 år (§4-2). Det må søkes om dispensasjon fra fredningen før igangsetting av enhver type inngrep i kulturminnene (kml §8).

3.3 Askeladden

Askeladden er Riksantikvarens offisielle database over fredete kulturminner og kulturmiljø i Norge. Databasen inneholder data om kulturminner og kulturmiljøet som er fredet etter kulturminneloven, vernet etter plan- og bygningsloven eller kulturminnefaglig vurdert som verneverdige. Et viktig formål med Askeladden er å ha oppdatert informasjon om tilstand for fredete kulturminner. Data fra Askeladden brukes aktivt i planlegging og i gjennomføring av overvåkingsprogrammet og resultatene fra registreringene blir lagt inn av Riksantikvaren, slik at Askeladden er oppdatert når kontrollregistreringen

er avsluttet. Kulturminnene i Askeladden har alle en unik ID og et sett metadata brukt i offentlig forvaltning, forskning og utredning av arealplaner m.m.

3.4 Stedfesting i felt

Kun kulturminnelokaliteter med registrert geometri er inkludert i utvalget for kontrollregistrering. Kontrollregistreringene er utført med enkel GPS-navigering. Registreringene har ikke hatt som formål å kontrollere lokalitetenes stedfesting og geometri. Der det er avdekket tydelige avvik mellom registrerte koordinater og faktisk beliggenhet, blir avvikene rapportert til Riksantikvaren.

3.5 Registrering

Registreringsskjemaet er utarbeidet slik at registreringskategoriene for tilstand, eventuell årsak til endring og arealbruk velges fra de forhåndsdefinerte standardkategoriene. Skjemaet krever at alle felt er utfyllt, stedfesting er utført og minst ett foto er tatt.

3.6 Årsaker til tap og skade

Gjennom kontrollregistreringene skal vi se på årsaker til tap og skade. Primært gjøres dette ved å registrere lokalitetenes tilstand og årsak til eventuell tilstandsendring. I tillegg registreres en del ytterligere informasjon om lokaliteten og landskapet den befinner seg i som analysevariabler. Metodikk er beskrevet mer inngående nedenfor.

3.7 Trusselbilder

Årsaker til tap og skade er aggregert og analysert, og benyttet til å peke på generelle tendenser:

- *Hvilke lokaliteter er mest utsatt for tap og skade*
- *Hvilke årsaker til tap og skade er fremtredende*
- *Er det er noen fellestrekk ved disse lokalitetene*
- *Er det noen fellestrekk ved årsak til tap og skade*

3.8 Effekter av vern

Årsaker til tap og skade, samt trusselbilder har vært i fokus ved tidligere kontrollregistreringer. Nytt i dette overvåkingsprogrammet er at vi òg skal se på virkning av ulike former for vern. Primært er det vern gjennom virkemidlene i plan- og bygningsloven som er behandlet. I tillegg er skjøtsel og skilting registrert som mulige tiltak som kan styrke vernet.

Når det gjelder plan- og bygningsloven er det hovedsakelig bruk av hensynssoner, eller tilsvarende bestemmelsesområder som utgjør virkemidlene for vern. Hensynssonene som gir spesifikt vern er enten hensynssone bevaring kulturmiljø/-minne, eller hensynssone båndlegging etter lov om kulturminner. Hensynssonene brukes både på kommune- og reguleringsplannivå. Generelt er det mer vanlig å benytte hensynssone bevaring kulturmiljø på kommuneplannivå, og båndleggingssone på reguleringsnivå. Hensynssoner er i liten grad benyttet i Kautokeino, og planverket i kommunen er generelt lite oppdatert.

3.9 Registreringskategorier

3.9.1 Tilstand

Tilstand på lokalitetene er i standarden registrert etter 11 kategorier. I Kautokeino kommune har følgende fem kategorier vært relevant:

- Uendret
- Intakt
- Ikke gjenfunnet
- Skadet
- Skjemmet

Gjennom første feltsesong i 2015 så vi at de to kategoriene «Intakt» og «Uendret» kan være praktisk vanskelig å skille basert på forklaringen i standarden. *Intakt* forklares i standarden med at «kulturminnet er tilsynelatende urørt». *Uendret* er forklart som at «kulturminnet har ingen endring i tilstand siden siste registrering». I forståelse med Riksantikvaren er det bestemt at «Intakt» benyttes der kulturminne ikke er skadet, og det er første gang tilstand blir kontrollregistrert. Kategorien «Uendret» benyttes på lokaliteter der tilstanden er vurdert som tilsynelatende uendret siden forrige kontrollregistrering.

Kategorien «Ikke gjenfunnet» er hovedsakelig brukt der tilstanden på lokaliteten har vært vanskelig å bestemme grunnet gjengroing. I de tilfeller der vi har sett at gjengroing kan representere fare for tap, eller der gjengroing har gjort at det ikke har vært mulig å finne igjen en lokalitet som burde vært synlig, har vi benyttet kategorien «ikke gjenfunnet». Der det er overveiende sannsynlig at lokaliteten ligger uberørt under vegetasjon, er lokalitetene vurdert til «Uendret/intakt». Lokalitetens art er derfor delvis avgjørende for om gjengroing er vurdert som skade og kategorien «ikke gjenfunnet» er brukt. Eksempelvis vil en lokalitet med art «Funnsted», som per definisjon ikke er synlig, registreres som «Uendret/Intakt» selv om området er gjengrodd, fordi gjenfinning er knyttet til stedet fremfor selve kulturminnet. Dyrkingsspor kan på den annen side være svært sårbare for gjengroing, noe som tilsier at kategorien «Ikke gjenfunnet» bør vurderes brukt.

Lokaliteter som ved siste registrering ble registrert med skade, og som ved kontrollregistreringen i 2016 hadde samme skade, er registrert som «Uendret».

3.9.2 Årsak

Årsak til forandring av tilstand er i standarden registrert etter 15 kategorier. I Kautokeino har følgende kategorier vært relevant:

- Barmarkskjøring
- Sammensatt skadeårsak
- Byggeaktiviteter
- Bygg- og anlegg, industri- og veiutbygging
- Gjengroing

I kategorien «Bygg- og anlegg, industri og veiutbygging» ligger utbygging av større infrastrukturprosjekt. «Byggeaktiviteter» forstås som mindre omfattende byggetiltak som bolig, fritidsbebyggelse eller landbruksbygninger. I tabellene videre i rapporten er «Bygg- og anlegg, industri og veiutbygging» forkortet til Bygg- og anleggsvirksomhet».

Vi har utover kategoriene i Norsk standard inkludert «Gjengroing». Gjengroing har i tidligere kontrollregistreringer vært og vi har vektlagt kontinuitet mellom registreringene. Om ikke gjengroing hadde vært benyttet, ville disse tilfellene blitt kategorisert som «Ukjent» eller «Naturprosesser», jf. kapittel.

3.9.3 Arealkategori

Arealtypologi for hver enkelt lokalitet er i standarden registrert etter fem kategorier som beskriver bruk av arealet som lokaliteten ligger i. I Kautokeino kommune har følgende kategorier vært relevant:

- Skog/Utmark
- Spredtbygd/dyrket mark
- Fjell/ekstensiv arealutnytting

Arealkategoriene er nærmere detaljert ved 21 arealbrukskategorier, hvorav følgende 10 er benyttet i registreringen av Kautokeino:

• Boligområde	• Randvegetasjon
• Tun/ hage	• Skog
• Hytteområde	• Gjengroingsområde
• Fjell vidde hei	• Strandsone/elvebredd
• Næring Industri massetak	• Brakkland (tidligere dyrket)

I de tilfeller lokaliteter ligger innen flere arealbrukskategorier, er det den mest fremtredende arealbruken som er registrert. Typisk kan en lokalitet ligge både i *strandsone* og *hyttefelt*, i slike tilfeller er det registrert som hyttefelt siden det er denne arealbruken som antas å kunne påvirke lokaliteten i størst grad.

3.9.4 Planlagt arealbruk

I våre analyser skal kommunenes planmessige areal-disponering være et sentralt grunnlagsmateriale. Planlagt arealbruk sier noe om hvilken bruk som er påregnelig og ønsket for området. I planene skal det avveies mellom vern og utbygging. Ulike arealformål åpner for ulik aktivitet og tiltak i området. Planformål er derfor en viktig faktor for å analysere bakgrunnsbildet for tilstandsendringer og for å vurdere effekter av vern og mulige trusselbilder.

Vi har dermed supplert kategoriene fra standarden med data for lokalitetenes planstatus. Vi har ønsket å supplere kategoriene med data for lokalitetenes planstatus. Det er ønskelig å registrere om det foreligger kommunedelplan, områderegulering eller detaljregulering for lokalitetene. Videre å se på hvilket arealformål det er lagt på området i kommuneplanen og eventuelle reguleringsplaner. Om det er be-

nyttet hensynssoner og spesifikke vernebestemmelser er også relevant informasjon. Disse opplysningene hentes i utgangspunktet på bakgrunn av tilgjengelig digitalt planarkiv.

Kautokeino kommune sin kommuneplan er fra 1992, og er således etter gammel plan- og bygningslov. Med en utdatert kommuneplan er det vanskelig å vite hvor mye den har hatt betydning for bevaring av kulturminner. Plankartet har ikke vært tilgjengelig for oss. Det er utarbeidet en ny kommuneplan med plankart lagt ut til offentlig ettersyn i 2014, men denne er ikke vedtatt. Planforslaget fra 2014 skal ha vært benyttet som retningsgivende for plan- og byggesaksbehandling i kommunen, men det er uklart i hvilket omfang og hvor styrende den har vært. Også reguleringsplanene i kommunen har bare i begrenset grad vært tilgjengelige for oss. Planlagt arealbruk har dermed blitt en svært begrenset variabel i de følgende analysene.

Kautokeino er en av kommunene i Finnmark som har fått midler til å utarbeide kulturminneplan, men dette arbeidet er ikke ferdig.

3.10 Vernekategorier - A, B og C

Deler av oppdraget er å se på følgende kategorier av automatisk fredete arkeologiske kulturminner:

A) Automatisk fredete arkeologiske kulturminner som det er gitt dispensasjon for lovlig fjerning/ skading, enten som enkeltsak (§ 8 1. ledd) eller gjennom plan (§ 8 4. ledd). I vårt utvalg vil denne kategorien omfatte fortsatt automatisk fredete arkeologiske lokaliteter der

- Det ikke er endret status i Askeladden etter utgravning/dispensasjon
- Det er gitt dispensasjon for deler av lokaliteten
- Det er gitt dispensasjon, men ikke utført utgravning enda
- Det er gitt dispensasjon for utilbørlig skjemming, men selve lokaliteten er ikke skadet

B) Automatisk fredete arkeologiske kulturminner som er gitt et bevisst vern gjennom regulering til spesialområde bevaring, hensynssone D bevaring

kulturmiljø/-minne, områdefredninger etter kml § 19 eller gjennom skilting og skjøtsel og lignende.

C) Automatisk fredete arkeologiske kulturminner som ikke er gitt et særskilt vern ut over den automatiske fredningen.

Med delvis unntak av kategori A, er bestemmelse av kategori noe som gjøres som del av kontrollregistreringen. Utvalget av kulturminner i kategori A er basert på innhentet informasjon fra Riksantikvaren om dispensasjonssaker og registrering av planstatus for lokaliteten. Vårt utvalg av A-kategorier vil derfor være underrepresentert i forhold til det totale antall lokaliteter det er gitt dispensasjon for i en kommune. Utvalget innen denne kategorien er dermed heller ikke representativ på samme måte som utvalgene innen kategori B og C, men er tatt med for å følge opp og dokumentere forløpet og historikken til lokaliteter det gis dispensasjon til. Kategori B registreres ved gjennomgang av planstatus med hensynssoner og bestemmelsesområder, eller registrering i felt av tilrettelegging rundt kulturminnet. De resterende kulturminnene er plassert i kategori C.

Informasjon om lokaliteter med automatisk fredete arkeologiske kulturminner med dispensasjon fra fredning (A-kategori) er innhentet fra Riksantikvaren. Informasjon om lokaliteter som gitt et bevisst vern (B-kategori) er hentet fra fylkeskommunale, regionale og lokale planer. De øvrige kontrollregistrerte lokalitetene er hentet ut fra data i Askeladden (C-kategori).

I Kautokeino er hele utvalget unntatt én lokalitet plassert i kategori C. Bare ett kulturminne er kategori A.

3.11 Utvalg av kulturminner ved registreringen i 2015

Vi skal kontrollere et representativt utvalg på minst 50 % av de automatisk fredete arkeologiske kulturminnelokalitetene i kommunen. Det er bare automatisk fredete arkeologiske lokaliteter som er registret med geometri som danner grunnlaget for utvalget. Antallet lokaliteter er basert på beregning fra Riksantikvaren. For Kautokeino utgjorde dette 197 lokaliteter. Utvalget vårt er på 102 lokaliteter.

3.11.1 Arter kulturminne

Utvalgte lokaliteter skal representere de fleste arter av kulturminner i kommunen. Vi har tilstrebet en jevnest mulig fordeling av arter kulturminner.

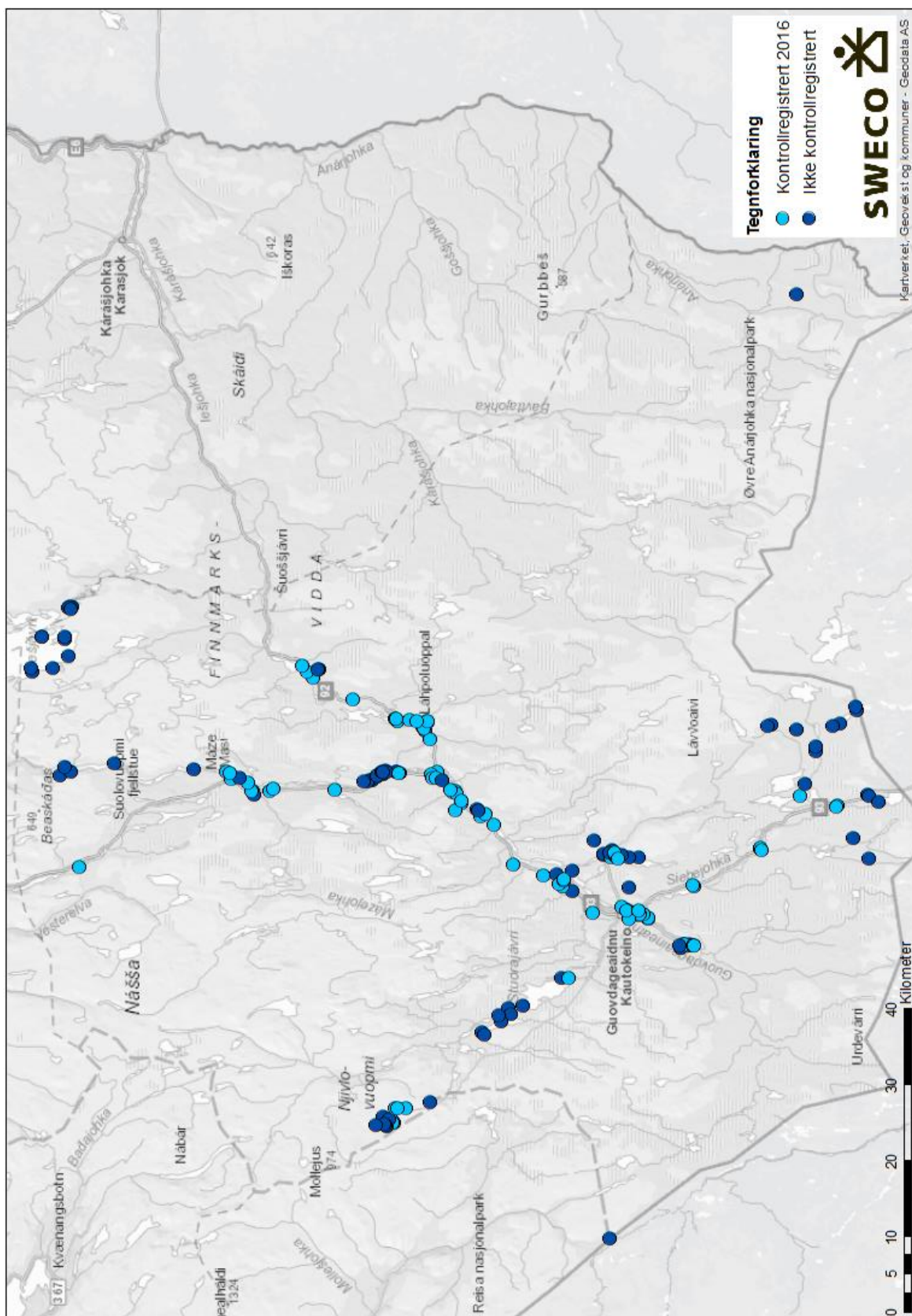
I Kautokeino er *bosetning-aktivitetsområde* mest representert fulgt av *fangstlokaliteter*.

Tabell 3-1 Oversikt over lokaliteter etter kulturminneart.

Art	Total	Utvalg
Annen arkeologisk lokalitet	2	1
Bosetning-aktivitetsområde	90	52
Båstø-anlegg	1	1
Fangstlokalitet	76	35
Funnsted	2	0
Gravfelt	2	1
Gravminne	6	3
Haug/Groplokalitet - ubestemt	1	0
Rituell-kultisk lokalitet	6	3
Røysfelt	1	1
Teltboplass	8	4
Utmarkskulturminner	2	1
Totalsum	197	102

3.11.2 Geografisk fordeling

Kautokeino er en geografisk svært stor kommune. Vi har ved utvalget derfor lagt ekstra vekt på å dekke de fleste områdetyper i kommunen, med en tilstrebet jevn fordeling mellom øst, vest, nord og sør, samt ytre og sentrale deler av kommunen. Kartet i Figur 3.1 på neste side viser total populasjon og vårt utvalg. Spredningen er noenlunde sammenfallende med utvalget undersøkt i forrige kontrollregistreringsprogram, 2000-2011.

Figur 3-1 Kart over utvalg lokaliteter i Kautokeino kommune.

3.11.3 Synlige kontra ikke-synlige kulturminner

I tråd med intensjonene i overvåkingsprogrammet har vi ved utvelgelse av et representativt utvalg kulturminner, også tilstrebet en jevnest mulig fordeling av synlige og ikke-synlige kulturminner. Synlighet er ikke en egen kategori i Askeladden. Basert på hvilke arter kulturminner som er representert i kommunen, har vi derfor foretatt en skjønnsmessig kategorisering av synlige og ikke-synlige kulturminner. Erfaringen etter å ha registrert de to første kommunene viser at synlighet er utfordrende å bestemme ved utvelgelsen, samtidig som synlighet gir begrenset forklaringsverdi i analysene. Vi har likevel valgt å fastholde variabelen og registrere synlighet i registreringsskjemaet. Ved registrering av «synlig / ikke-synlig», har vi tolket *synlig* som lokaliteter som er mulig å skille i terrenget uten veldig spesialisert kunnskap. Grunnen til dette er at dersom synlighet skal være en forklaringsfaktor knyttet til tap og skade, er det mest relevant dersom lokaliteten er mulig å «se» for en legperson. Av utvalget noe over halvparten av lokalitetene kategorisert som synlige ved registrering.

3.11.4 Samiske kulturminner

For kommuner med innslag av samiske kulturminner, skal utvalget være representativt også ut fra dette kriteriet. Vi har basert oss på fredningsparagraf i Kulturminneloven og alder på kulturminnet for å skille ut lokaliteter som er registrert som samiske i Askeladden. I samråd med Riksantikvaren er både arkeologiske kulturminner fredet etter paragraf 4.2 og arkeologiske kulturminner yngre enn 1537, men fredet etter paragraf 4, ført opp som samiske. Begrunnelsen for dette er at samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet, mens for øvrige kulturminner er grensen for automatisk fredning satt ved kulturminner eldre enn 1537. En feilkilde for utvalget kan være feil eller mangelfull registrering i Askeladden. Vi har heller ikke foretatt en kvalitativ vurdering av opprinnelsen til hvert enkelt kulturminne og her kan det derfor forekomme feil. Dette gjelder i så fall trolig i størst grad samiske kulturminner eldre enn 1537, fredet etter paragraf 4, som ikke er registrert som samiske i Askeladden. Disse omtales som «øvrige automatisk fredete kulturminner» videre i analysen. I Kautokeino vurderer

vi det som overveiende sannsynlig at disse to gruppene ikke avspeiler etnisitet. Det er heller andre forhold som avgjør om en lokalitet er kategorisert som samisk eller ikke i Kautokeino. Dette drøftes nærmere i kapittel 5.5.

Totalt antall registrert lokaliteter med samisk tilknytning, enten ved å være fredet i henhold til § 4-2 i kulturminneloven, datert til samisk jernalder eller ved å være klassifisert som etterreformatoriske, var 65 stykker, noe som utgjør to tredjedeler av utvalget.

3.12 Registrering i felt

Registreringene ble varslet både i samisk og norsk lokalpresse og arbeidet ble utført i tidsrommet 20. til 23. juni 2016. Det ble brukt ca. 10 dagsverk på feltarbeidet. Registreringen ble gjort på et tidspunkt på året som var gunstig, og været var bra. Dette resulterte i gode bilder.

Figur 3-2 Ved Geadgejávri retning Finland.

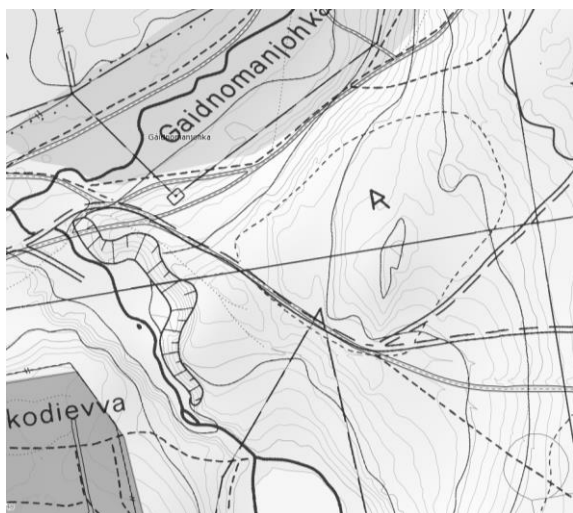
4 Tidligere registreringer i Kautokeino kommune

I forbindelsen med opprettingen av økonomisk kartverk (ØK) ble det satt i gang en registrering av kulturminner i Kautokeino/Guovdageainnu i 1978. Denne kartleggingen dekket bare en mindre del av kommunens areal, i hovedsak langs hovedferdselsveiene riksvei 92 og 93, samt Kautokeino tettsted og Máze.

Fra 2009 er det registrert en rekke lokaliteter i forbindelse med LARM-prosjektet (Landscape and resource management in Interior Arctic Norway).

Fra 1997, da Riksantikvaren satte i gang prosjektet *Kontrollregistrering av automatisk fredete kulturminner*, er et utvalg arkeologiske kulturminner i Kautokeino kommune kontrollregistrert av NIKU i 2000, 2006 og 2011. Det ble kontrollregistrert 184 enkeltminner, de samme hver gang. Fremgangsmåten for kontrollregistrering har på denne tiden utviklet seg fra papirutskrift av ØK-kart til bruk av GPS og digitale system for enkel innlegging i Askeladden.

Av utvalget på 102 lokaliteter for kontrollregistrering i 2016, har 52 vært kontrollregistrert tidligere. Disse lokalitetene representerer dermed kontinuiteten fra de foregående runder med kontrollregistreringer.

Figur 4-1 ØK-kart fra Gaidnomanjávri med rune-R'er avmerket. Kilden, NIBIO.

Figur 4-2 Gamme plassert tett ved fangstanlegg (ID 74035) ved Stuoranjárga.

Figur 4-3 Rituell-kultisk lokalitet med en oppmurt labyrinth (id. 17472) ved Lahpoluoppal. Et sjeldent kulturminne.

5 Funn og analyser av kontrollregistrering 2016

Når vi presenterer funnene fra kontrollregistreringen er analysene delt inn i tematiske underkapitler. Vi legger opp til først å presentere resultatet med hensyn til tilstandsending og årsaker til eventuell skade. Deretter ser vi på sammenhenger med øvrige variabler som arealbruk, synlighet, art, planformål, etc. Hovedkonklusjonene hva gjelder trusselbilder og effekter av vernetiltak blir trukket opp i det påfølgende konkluderende kapitlet.

Kontrollregistreringen i 2016 utgjør et skille sammenlignet med tidligere registreringer i Kautokeino. I følge det nye overvåkingsprogrammet er det lokaliteter og ikke enkeltminner som skal kontrollregistreres. Fordelen med skifte til lokaliteter er at vi har kunnet vie representativitet og geografisk spredning mer oppmerksomhet. Analysene vil dermed kunne fange opp tendenser som gjelder for hele kommunen, ikke bare et begrenset område.

Skifte i fokus fra enkeltminner til lokaliteter har noen effekter på resultatene fra registreringen. Kontrollregistreringer av lokaliteter gir andre utslag i statistikken. I lokaliteter med flere enkeltminner, og aktivitet som har ført til eksempelvis nedbygging og tap av ett enkeltminne, har vi kategorisert tilstanden som *skadet* i og med at lokaliteten som helhet ikke er tapt. Generelt er det noe større tiltak/endinger som skal til for å bruke kategoriene «tap» og «skade» på store lokaliteter, enn på mindre lokaliteter med ett eller få enkeltminner.

Riksantikvaren har vurdert eksisterende tilstandsgrad for lokalitetene basert på registrert tilstand på enkeltminnene ved tidligere kontrollregistreringer. Vi har basert oss på denne vurderingen.

Der lokalitetene er klassifisert som ikke gjenfunnet fra tidligere, har vi vurdert tilstand som uendret dersom ikke lokalitetene er bevisst ryddet eller forbedret. Dersom en lokalitet med tidligere registrert skade tydelig er forverret, har vi benyttet «skade» som nåværende tilstand.

Denne omgangen med kontrollregistreringer har i tillegg et mål om å ikke bare se på trusselbilder, men også å inkludere effekter av vern. Som ledd i

dette er planverket etter plan- og bygningsloven inkludert i undersøkelsene. Planstatus, planlagt arealbruk og vern gjennom plan- og bygningsloven sine virkemidler er registrert i så stor grad som dette har latt seg gjøre.

5.1 Tilstandsending

Å registrere tilstandsending er hovedformålet med kontrollregistreringene og det er også det som danner grunnlag for alle de påfølgende analysene. Av de 102 undersøkte lokalitetene ble 68 stykker, altså 66 %, registrert som uendret/intakt. 34 lokaliteter ble registrert med en eller annen form for skade, fordelt som i Tabell 5-1 nedenfor.

Tabell 5-1 Tilstandsending i antall og prosent.

Tilstand	Antall	Prosent
Ikke gjenfunnet	6	6 %
Intakt	22	21 %
Skadet	20	19 %
Skjemmet	8	8 %
Uendret	46	45 %
Totalsum	102	100 %

I de videre analysene ser vi at det totale antallet for de ulike skadekategoriene ofte er for lavt til å gjøre statistiske analyser. I flere tilfeller ser vi det derfor som tjenlig å slå sammen alle kategoriene for skade for analytiske formål. Når vi refererer til den generelle kategorien «skade», menes det alle lokaliteter som er *skadet*, *skjemmet* eller *ikke gjenfunnet*. Der vi ønsker å trekke spesielt frem enkelte skadekategorier, er de referert til ved full kategoritittel: «Skadet», «skjemmet» og «ikke gjenfunnet».

Vi har også i de fleste tilfeller slått sammen kategoriene «intakt» og «uendret» da begge refererer til lokaliteter som er uskadet siden forrige registrering.

5.2 Årsaker til skade

Om vi ser på årsakene til skader, fordeler de seg som i Tabell 5-2. *Barmarkskjøring* utgjør nesten halvparten av skadene. Videre har en fjerdedel sam-

mensatt skadeårsak. For alle tilfeller med sammensatt årsak, inngår barmarkskjøring som del av årsak. Barmarkskjøring inngår dermed i ca. 70 % av alle skader i Kautokeino. *Byggeaktiviteter* står for vel en tredjedel av skader, mens *Bygg- og anleggsvirksomhet* samt *Jordbruk* følger på de neste plassene. *Gjengroing* står for 12 % av skadene, men gjelder utelukkende lokaliteter som er registrert som *Ikke gjenfunnet*.

Tabell 5-2 Årsak til skade på lokaliteter i antall og prosent.

Årsak skade	Antall	Prosent
Barmarkskjøring	16	47 %
Bygg og anleggsvirksomhet	3	9 %
Byggeaktiviteter	2	6 %
Gjengroing	4	12 %
Sammensatt skadeårsak	9	26 %
Totalsum	34	100 %

Tabell 5-3 Årsak til skade på lokaliteter etter tilstandskategori.

Tilstand og årsak skade	Antall	Prosent
Ikke gjenfunnet	6	18 %
Gjengroing	4	67 %
Sammensatt skadeårsak	2	33 %
Skadet	20	59 %
Barmarkskjøring	9	45 %
Bygg og anlegg	3	15 %
Byggeaktiviteter	1	5 %
Sammensatt skadeårsak	7	35 %
Skjemmet	8	24 %
Barmarkskjøring	7	88 %
Byggeaktiviteter	1	13 %
Totalsum	34	100 %

Figur 5-1 Lokalitet ikke gjenfunnet på grunn av gjengroing. Askeladden Id 18363 bosetnings-aktivitetsområde, Lahppoluoppal.

Figur 5-2 Lokalitet id 47052 ligger nært inntil boligområdet Gironstealli ved Kautokeino sentrum, og er skadet av byggeaktiviteter som har ført til erosjon.

5.3 Alder på registreringene

I og med at vi i denne runden med kontrollregistreringer har skiftet oppmerksomhet fra enkeltminner til lokaliteter og har et annet utvalg enn de tidligere kontrollregistreringene, så har vi ikke en ensartet gruppe objekter når det gjelder tidspunkt for forrige registrering. Vi har derfor sett på når lokalitetene, sist ble registrert/kontrollregistrert og sammenlignet dette med skade-frekvensen. Vi har valgt å dele inn registreringene og kontrollregistreringene i tre bolker. Den eldste gruppen har vi kalt «nyregistrering» da disse ikke har blitt registrert i det forrige kontrollregistreringsprosjektet. De består av ØK-registreringer, inntasting fra skriftlige kilder og andre nyregistreringer som ikke er kontrollregistrert. Nyregistreringer etter 1978 kan ha blitt gjort som del av utredninger i forbindelse med reguleringsplanarbeid.

Tabell 5-4 Hele utvalget og skade fordelt på registreringstidsrom.

Forrige registrering	Hele utvalget	Andel skade
Kontrollreg. av NIKU 2000-2011	51 %	41 %
Nyreg./ kontrollreg. 2000-2010	20 %	29 %
Nyregistrering 1978-1999	29 %	29 %
Totalsum	100 %	100 %

Tabell 5-4 viser at det har vært en relativt stor skadeprosent på kulturminner nyregistrert/kontrollregistrert i tiden 2000-2010. Det har vært forholdsvis mindre skade på kulturminnene som har vært kontrollregistrert i forrige kontrollregistreringsprosjekt fra 2000-2011. Dette kan trolig forklares med at utvalget som ble kontrollregistrert er skade som har skjedd mellom 2000 og 2011 allerede registrert som skadet, og tilstanden ble derfor registrert som *uendret* i 2016.

5.4 Fordeling av arter kulturminner

Blant de automatisk fredete kulturminnene i Kautokeino er det en stor overvekt av bosetning-aktivi-

tetsområder. I denne arten skjuler det seg store variasjoner med hensyn til alder, opprinnelse og type. Arten favner mange ulike kulturminner, både ikke-synlige boflater, synlige gammetufter og ildsteder, som alle assosieres med samisk bosetning.

Fangstanlegg er den nest største arts-kategorien. De øvrige artene spenner over båtstøanlegg, gravfelt og -minner, annen arkeologisk lokalitet, rituell-kultisk lokalitet, røysfelt, teltboplass og utmarkskulturminne.

Tabell 5-5 Prosentvis fordeling av arter kulturminner og andel skade.

Arter kulturminner i utvalget	Fordeling prosent	Andel skade
Annen arkeologisk lokalitet	1 %	
Bosetning-aktivitetsområde	51 %	59 %
Båtstøanlegg	1 %	3 %
Fangstlokalitet	34 %	35 %
Gravfelt	1 %	
Gravminne	3 %	
Rituell-kultisk lokalitet	3 %	
Røysfelt	1 %	3 %
Teltboplass	4 %	
Utmarkskulturminner	1 %	
Totalsum	100 %	100 %

Om man ser kulturminne-art relatert til skade på lokalitetene, ser en at nesten all skade skjer på de to største kategoriene: bosetning-aktivitetsområde og fangstlokaliteter. Det er bare registrert skade på ett båtstøanlegg og ett røysfelt utenom dette. Skadegraden skiller seg ikke vesentlig fra den totale fordelingen av kulturminneartene som er kontrollregistrert. For den største gruppen av arter, *bosetning-aktivitetsområder* er det likevel en viss overvekt av skade.

Tabell 5-6 Skadeårsak fordelt på de to største artene kulturminner.

Art og skade-årsak	Prosent	Antall
Bosetning-aktivitetsområde	59 %	20
Barmarkskjøring	55 %	11
Bygg og anlegg	10 %	2
Byggeaktiviteter	10 %	2
Gjengroing	10 %	2
Sammensatt skadeårsak	15 %	3
Fangstlokalitet	35 %	12
Barmarkskjøring	42 %	5
Bygg og anlegg	8 %	1
Sammensatt skadeårsak	50 %	6
Totalsum	100 %	32

Barmarkskjøring og barmarkskjøring sammen med andre årsaker er hovedgrunnen til skade i Kautokeino. Ferdselen med ATV foregår både i nærheten av dagens bebyggelse og veier, langs oppmerkede scooter-løyper og i utmarka for øvrig. Vi registrerte særlig stor aktivitet langs elver og vann der det er vanlig med fritidsaktiviteter. Dette er også plasseringen til mange boplasser og fangstanlegg. Tallene for de øvrige kategoriene er for lave til å generalisere ut fra.

5.5 Samiske kulturminner

Samiske kulturminner har vært noe utfordrende å kategorisere, jamfør punkt 3.11.3 ovenfor. Klassifisering etter benyttet fredningsparagraf og datering av lokaliteter i Askeladden, viser at drøye halvparten av alle lokalitetene i Kautokeino er registrert som samiske kulturminner. Med bakgrunn i Kautokeinos samiske historie er det likevel rimelig å anta at det er andre forhold enn etnisitet som gjør at ikke alle kulturminnene er registrert som samiske. En gjennomgang av utvalget viser at lokalitetene som i Askeladden er registrert som samiske, overveiende er yngre enn 1537, mens de øvrige lokalitetene er eldre enn 1537. Med en antakelse om at de to kategoriene viser alder snarere enn etnisitet, har

vi i det følgende sett nærmere på om det er forskjeller mellom de som er registrert som samiske og de «øvrige» lokalitetene.

De ulike artene av kulturminner fordeler seg noe ulikt etter om de er samiske eller er blant de «øvrige». Vi ser blant annet at fangstlokaliteter er vesentlig overrepresentert blant de samisk registrerte lokalitetene. Av 35 registrerte fangstanlegg er det kun tre som ikke er registrert som samiske. I følge Askeladden er disse de eneste som er registrert som førreformatoriske blant de registrerte fangstgro-pene. De samiske fangstgro-pene er enten vernet etter §4-2 og/eller datert til samisk jernalder eller som eldre enn 100 år. Det er med andre ord dateringen som er årsaken til at disse ikke er kategorisert som samiske kulturminner. Bosetning - aktivitetsområder er mest frekvent blant «øvrige» lokaliteter. En gjennomgang av lokalitetene viser at det en overvekt av steinalderdateringer blant disse. Igjen ser det ut til at datering er avgjørende for om kulturminner kategoriseres som samiske kulturminner i Askeladden.

Tabell 5-7 Art fordelt på samisk registrerte kulturminner og øvrige.

Opprinnelse	Prosent	Antall
Samiske	64 %	65
Annen arkeologisk lokalitet	2 %	1
Bosetning-aktivitetsområde	29 %	19
Fangstlokalitet	49 %	32
Gravfelt	2 %	1
Gravminne	5 %	3
Rituell-kultisk lokalitet	5 %	3
Røysfelt	2 %	1
Teltboplass	6 %	4
Utmarkskulturminner	2 %	1
Øvrige lokaliteter	36 %	37
Bosetning-aktivitetsområde	89 %	33
Båtstø-anlegg	3 %	1
Fangstlokalitet	8 %	3
Totalsum	100 %	102

Totalt i utvalget er 58 % av lokalitetene registrert som synlige, og 42 % som ikke-synlige. Når det kommer til synlighet, er hele 74 % av lokalitetene som er registrert som samiske synlige. Årsaken til dette er trolig at disse er yngre og derfor mer synlig enn de øvrige og at artstyper som gammetufter og fangst-anlegg dessuten setter tydelige spor i landskapet. Som tidligere nevnt (avsnitt 3.11.3 ovenfor) er synlig her forstått som en lokalitet som er mulig å se i landskapet også uten spesialisert arkeologisk kompetanse.

Tabell 5-8 Fordeling av synlighet for samisk registrerte lokaliteter sammenlignet med øvrige.

Opprinnelse og synlighet	Prosent	Antall
Samisk	64 %	65
Ja	74 %	48
Nei	26 %	17
Øvrige	36 %	37
Ja	30 %	11
Nei	70 %	26
Totalsum	100 %	102

Om vi ser på tilstandskategori og fordeling av skade mellom samiske og øvrige lokaliteter, ser vi at nær halvparten av de øvrige lokalitetene er utsatt for skade, mens bare en fjerdedel av de samiske er det.

Tabell 5-9 Tilstand for samisk registrerte lokaliteter og skadeårsak sammenlignet med øvrige.

Tilstand	Prosent	Antall
Samisk	64 %	65
Ikke gjenfunnet	5 %	3
Intakt	26 %	17
Skadet	12 %	8
Skjemmet	8 %	5
Uendret	49 %	32
Øvrige	36 %	37
Ikke gjenfunnet	8 %	3
Intakt	8 %	3
Skadet	32 %	12

Skjemmet	8 %	3
Uendret	43 %	16
Totalsum	100 %	102

Vesentlig flere av de «øvrige» lokaliteter er skadet enn de som er registrert som samiske. Dette kan ha en sammenheng med at de øvrige kulturminnene ofte er eldre og mindre tydelige enn de samiske. Det er naturligvis også mulig at brukerne av områdene har et bevisst forhold til mange av de samiske kulturminnene fra nyere tid.

Skadeårsakene fordeler seg noenlunde likt mellom samiske lokaliteter og de øvrige. Barmarkskjøring står for brorparten av skade mens sammensatte skadeårsaker er mer utbredt blant de samiske lokalitetene.

Tabell 5-10 Årsak til skade på samisk registrerte lokaliteter sammenlignet med øvrige.

Årsak skade	Prosent	Antall
Samiske	47 %	16
Barmarkskjøring	44 %	7
Bygg og anlegg	6 %	1
Gjengroing	13 %	2
Sammensatt skadeårsak	38 %	6
Øvrige	53 %	18
Barmarkskjøring	50 %	9
Bygg og anlegg	11 %	2
Byggeaktiviteter	11 %	2
Gjengroing	11 %	2
Sammensatt skadeårsak	17 %	3
Totalsum	100 %	34

Om vi ser skade i sammenheng med synlighet, er noen kategorier mindre relevante. Kategorien «Ikke gjenfunnet» gir lite mening å vurdere i sammenheng med synlighet, i og med at tilstanden refererer direkte til synlighet *in situ*. Om vi derimot holder oss til lokaliteter registrert som skadet og skjemmet, kan vi få et bilde av om synlighet virker inn på om

lokalitetene er utsatt for skade. I hele utvalget var 42 % av lokalitetene ikke-synlige. Blant lokalitetene med skade og skjemming utgjør ikke-synlige 54 %. Ikke-synlige lokaliteter har dermed en tydelig større andel skader og skjemming, noe som tyder på ikke-synlige kulturminner er mer utsatt for å bli skadet.

Tabell 5-11 Forhold mellom synlighet og skade/skjemmet.

Skadet/skjemmet etter synlighet	Prosent	Antall
Synlig	46 %	13
Ikke-synlig	54 %	15
Totalsum	100 %	28

5.6 Forholdet mellom arealkategorier og skade

5.6.1 Arealkategori

Av de 102 kontrollregistrerte lokalitetene, ligger halvparten i områder med fjell/ekstensiv arealutnytting. En av tre ligger innen skog/utmark, og 19% innen spredtbygd/dyrket mark. Selv om noen av lokalitetene ligger ved Kautokeino sentrum er ingen lokalisert i tett bebyggelse. Dermed er ingen av lokaliteter lokalisert i by- og tettbygde områder.

Tabell 5-12 Utvalget og andel skade fordelt på arealkategori.

Arealkategori	Prosent	Antall	Andel skade
Fjell/ekstensiv arealutnytting	50 %	51	50 %
Skog utmark	31 %	32	26 %
Spredtbygd/dyrket mark	19 %	19	24 %
Totalsum	100 %	102	100 %

Om vi ser på registrert skade ser vi at kulturminner innenfor kategorien spredtbygd/dyrket mark er noe overrepresentert med hensyn til skade. Kulturminner i skog/utmark har derimot et noe mindre skadeomfang i forhold til kulturminnenes fordeling innenfor de ulike arealkategoriene.

Tabell 5-13 Lokaliteter samt andel skade fordelt på arealbruk.

Arealbruk	Prosent	Andel skade
Boligområde	1 %	3 %
Brakkland	1 %	0%
Fjell/vidde/hei	61 %	41 %
Gjengroingsområde	4 %	6 %
Hytteområde	4 %	3 %
Randvegetasjon	5 %	12 %
Skog	8 %	6 %
Strandsone/elvebredd	11 %	18 %
Tun/hage	6 %	12%
Totalsum	100 %	100 %

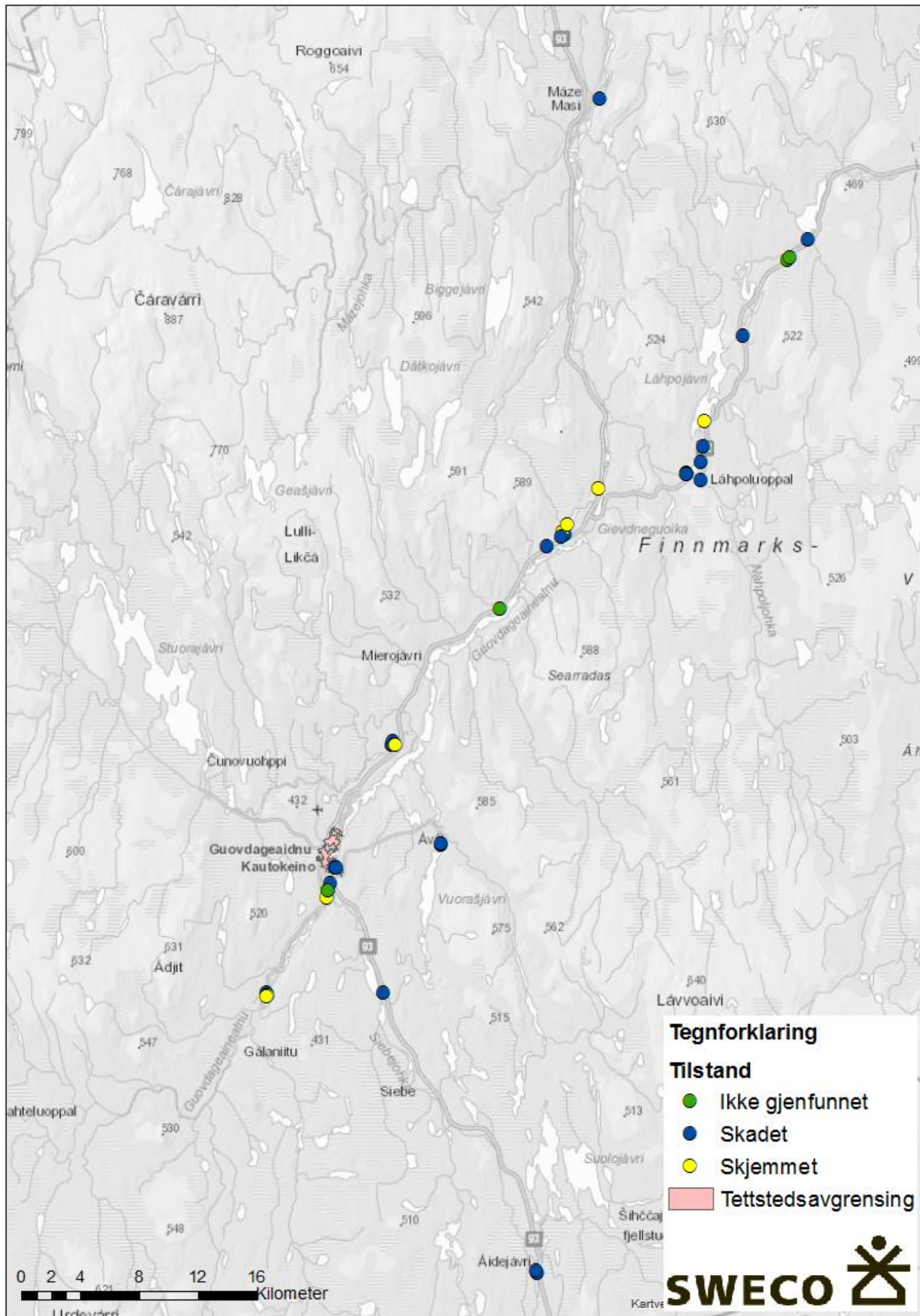
Skade fordeler seg med noen tendenser i materialet. Totalt sett foregår mye skade i fjell/vidde/hei, men relativt sett er det en underrepresentasjon av skader i viddeområdene. Sett i forhold til den prosentvise fordeling av alle lokalitetene, skjer de fleste skadene i strandsone og randvegetasjon.

Totaltallene for skade er relativt lave når de fordeles ut på de ulike kategoriene med ofte bare ett til et par tilfeller per arealbrukskategori. Det gjør det vanskelig å trekke konklusjoner utover det som er kommentert i avsnittet over.

5.7 Geografisk fordeling av skade

Kautokeino er til tross for sin størrelse ganske ensartet når det gjelder intensitet i bosetning og menneskelig aktivitet. Tettstedet Kautokeino skiller seg ut innad i kommune, men er likevel et relativt lite tettsted i nasjonal målestokk. Når vi legger inn tilfeller av skade på kartet i Figur 5-3, ser vi fordelingen av skade i de ulike områdene i kommunen.

Tilfellene av skade er spredt utover kommunen, med en tendens til noe overvekt i nordvest ved Lahpoluoppal. Skadene er først og fremst grunnet motorisert ferdsel nær hovedferdselsårene.

Figur 5-3 Kart over skade i Kautokeino kommune.

5.8 Forholdet mellom planstatus og automatisk fredete kulturminner

I kontrollregistreringene skal planstatus gjennomgås for alle registrerte lokaliteter. Til dette ligger det å registrere hvilket arealformål lokaliteten ligger innen i kommuneplanen, om lokaliteten er omfattet av reguleringsplaner og i så fall hvilket arealformål som gjelder, samt å se om lokaliteten ligger innen en hensynssone og da spesifikt om den ligger innen hensynssone bevaring av kulturminner (H570) eller sone for båndlegging etter lov om kulturminner (H730). For å få oversikt over planverket i Kautokeino har vi benyttet informasjon fra kommunens hjemmesider og e-post korrespondanse med planavdelingen. Vi hadde også møte med planavdelingen i kommunen i løpet av feltarbeidsperioden.

5.8.1 Kommuneplan

For Kautokeino er den gjeldende kommuneplanen fra 1992. Plankartet har ikke vært tilgjengelig for oss. Det har vært gjort flere forsøk på å rullere kommuneplanen. Ved seneste rullering ble forslag til ny kommuneplan lagt ut til offentlig ettersyn i 2014 men forslaget er enda ikke vedtatt. Vi er muntlig blitt meddelt at forslaget til plan har fungert som retningsgivende for plan- og byggesaksbehandling i kommunen, men det er uklart i hvilken grad dette er blitt praktisert.

5.8.2 Reguleringsplaner

Vi har hatt tilgjengelig svært lite informasjon om gjeldende reguleringsplaner i Kautokeino. Vi har mottatt bestemmelser fra 12 reguleringsplaner fra kommunen, men uten reguleringskartene. Planområdet og indre fordeling av formål har dermed ikke vært tilgjengelig for oss. Ved gjennomgang av bestemmelsene er kulturminner kun nevnt i to av planene. Den ene gjelder Kista – Maze naturvernomsråde (1997), der bevaring av automatisk fredete kulturminner er et av formålene med planen i tillegg til å bevare naturmiljø og biotop. Ved en kontrollsjekk i

Askeladden kan vi ikke finne noen automatisk fredete kulturminner innenfor arealet til naturvernomsrådet.

I den andre planen kulturminner er nevnt er en plan fra 2008 i Vuorasjávri, der det er opprettet eget spesialområde bevaring kulturminner. Vi vet ikke hvilke lokaliteter dette gjelder.

Verken antall eller informasjon er tilstrekkelig til at reguleringsplanene i Kautokeino kan benyttes som variabel i analysene.

5.8.3 Hensynssoner

Vurderingene av hensynssoner bygger på informasjon fra kommuneplan, kommunedelplan og reguleringsplaner. Da tilgjengelig informasjon om disse planene har vært svært begrenset, har vi ikke grunnlag for å bruke hensynssoner som en variabel i analysene.

5.9 Forholdet mellom vernekategori og kulturminnelokaliteter

Vernekategoriene er delt i tre: Kategori A - *automatisk fredete arkeologiske kulturminner som det er gitt dispensasjon for*. Kategori B - *automatisk fredete arkeologiske kulturminner som er gitt et bevisst vern*. Kategori C - *automatisk fredete kulturminner som ikke er gitt et særskilt vern ut over den automatiske fredningen*.

Figur 5-4 60027 er den eneste vi har i kategori A, og er ytterligere skadet i forhold til dispensasjonsvedtaket.

For kategori B er det bevisste vernet utover fredningen definert som vern gjennom regulering til spesialområde bevaring, hensynssone bevaring kulturmiljø/-minne eller båndlegging, områdefredninger etter kml § 19, eller gjennom skilting og skjøtsel og lignende. Under registreringen så vi ingen tilfeller av vern gjennom skilting eller skjøtsel. Vi har heller ikke tilstrekkelig plandata til å vurdere vern etter plan- og bygningsloven og har derfor ikke kunne bedømme om noen av lokalitetene har et utvidet vern.

I kategori A er det bare registrert én lokalitet. Dette gjelder lokalitet 60027, der det er innvilget bygging

av hytte. Hytta var ikke bygget da vi var på befaring, men det er utført arkeologisk undersøkelse av den delen av lokaliteten hvor hyttetomten ligger. Det ble i tillegg registrert spor etter barmarkskjøring og andre skadelige aktiviteter på øvrige deler av lokaliteten. Lokaliteten er derfor registrert som ytterligere skadet utover hva det er innvilget dispensasjon til.

Basert på at vi ikke har forutsetninger til å kategorisere lokaliteter i kategori B, og at det bare er én lokalitet i kategori A, er det ikke grunnlag for å gjøre analyser basert på vernekategori.

Figur 5-5 Oversiktsbilde over lokalitetene id. 143758 og 37485.

6 Konklusjon

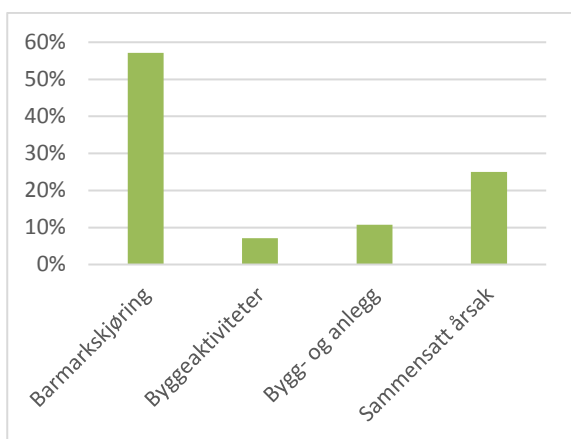
Gjennom registreringene og påfølgende analyse har vi behandlet et representativt utvalg av arkeologiske kulturminnelokaliteter. Fokuset på lokaliteter er nytt i denne runden med kontrollregistreringer. Bruddet i tilnærming gjør at våre analyser ikke er direkte sammenlignbare med tidligere runder med kontrollregistreringer.

Fokuset i analysene har vært på tilstandsending, årsaker til eventuell tilstandsending, samt variabler som brukes til å si noe om hvilke lokaliteter som utsettes for skade. På bakgrunn av gjennomgangen kan vi trekke ut noen generelle observasjoner knyttet til trusselbilder og effekter av vern.

6.1 Tendenser i trusselbildet

6.1.1 Trusler som følge av menneskelig aktivitet

Trusselbildet er nær knyttet til tilstandsending og skadeårsak. Det er barmarkskjøring, og barmarkskjøring i sammenheng med andre årsaker som er den største trusselen for skader på kulturminnene i Kautokeino. Ingen av kulturminnene er registrert som tapt, men dersom skaden vedvarer vil det resultere i at mange av lokalitetene på sikt vil/kan gå tapt. Dette gjelder både direkte ved at barmarkskjøringen mest sannsynlig vil fortsette og indirekte ved at skaden akselererer erosjon av det sårbare jordsmonnet.

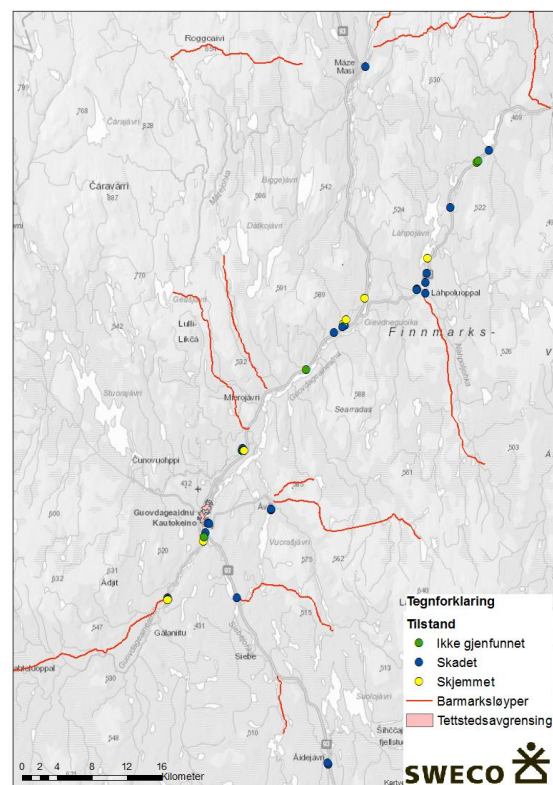
Figur 6-1 Hovedårsakene til skade og skjemming.

Kategoriene *ikke gjenfunnet* er holdt vekk fra figuren. For de lokalitetene som dette gjelder, er årsaken gjengroing.

Kulturminnens art, opprinnelse eller synlighet synes å ha innvirkning på trusselbildet. For «øvrige» kulturminner er det de ikke-synlige lokalitetene som er utsatt for skade, mens blant de samiske kulturminnene er det særlig de synlige som er skadet.

6.1.2 Sårbarhetsområder

Vel så viktig som å se hva som er truslene, er å fokusere på hvor truslene opptrer. Sårbarheten ser ut til å være stor over hele kommunen med arealbruk fjell/vidde/hei. Bruken av landskapet i Kautokeino skiller seg fra tidligere registrerte kommuner, og har trolig sammenheng med den tradisjonelle utnyttelsen av naturen og den samiske reindrifta. Det viser også at lokaliteter nær elvebredder er sårbare. Dette er områder knyttet til friluftsliv, rekreasjon, jakt og fiske, og som er ekstra utsatt grunnet mye sand og andre lett-eroderende masser. Mindre andel skade er registrert nær boligområder, tun og hager.

Figur 6-2 Endret tilstand knyttet mot kommunens barmarksløyper

Om vi skal peke på spesielt sårbare områder i kommunen, er det i nordøst; langs elvedalen retning Karasjok kommune. Her er det en relativt stor andel skadde lokaliteter på et relativt lite område. Dersom lokaliteter med endret tilstand knyttes mot kommunens barmarksløyper (figur 6-2) ser vi at denne konsentrasjonen av skade ligger like ved starten av en barmarksløype. Årsaken til at det oppstår flere skader i dette området *kan* ha en sammenheng med at det ved begynnelsen av barmarksløypen skjer lasing og lossing og at det generelt er mye motorisert opphold i et område som markerer overgang til et friluftsområde. Karet i figur 6-2 viser at også mange av de andre skadene er lokalisert ved begynnelsen av barmarksløypene. I motsetning til kommunene som tidligere er registrert i dette kontrollregistreringsprogrammet, er det ikke mulig å se igjen problemstillingen med at randsonene til tettsteder er presset i forhold til tap/skade.

Mange av lokalitetene som er kontrollregistrert har fått skade etter at de har vært kontrollregistrerte i 2011. Ferdsl med ATV er en kontinuerlig skadeprosess. En bieffekt av disse skadene er at de forsterkes over tid på grunn av erosjon.

6.1.3 Samiske kulturminner

Samiske kulturminner er i stor grad dominert av artene bosetning- og aktivitetsspor og fangstanlegg. Disse er begge hovedsakelig plasserte på tørre morener nær elver der det er naturlig gode jakt- og fiskeforhold. Dette er areal hvor det fremdeles er ideelt å drive friluftsliv i dag. Den tradisjonelle utnyttelsen av landskapet har endret seg fra tradisjonell reindrift med ferdsl til fots til ATV-bruk i barmarksesongen. Endringen med få fotavtrykk til intensiv drift med motorisert kjøretøy har skjedd gradvis. Denne nye bruken er trolig en sterkt medvirkende faktor til skadeomfanget vi ser og det er stort sett den omfattende bruken av ATV som forårsaker disse skadene.

Skader forårsaket av ATV vil fungere som katalysator for forvitring/ erosjon. Fortsatt ATV-kjøring vil på sikt føre til at flere lokaliteter vil gå tapt.

6.1.4 Naturhendelser og klimaendringer

Barmarkskjøring i morenemassene i Kautokeino fungerer i stor grad som akselerator for klimapåvirkninger. Det er svært tynt lag med organisk løsmasse (humus) over de ofte finkornede morenemassene. Kjøring med ATV fører derfor ofte til at dette laget blir skadet, og det oppstår til dels store flater med erosjon. Denne skaden er permanent, og irreversibel. Særlig ved lokalitetene like nordøst for kirken (id 143758, 37485 og 27526) i Kautokeino er skaden så stor, at lokaliteten trolig vil være tapt om kort tid.

I følge opplysninger fra Norsk klimaservicesenter hos Meteorologisk institutt er det forventet en temperaturøkning på 5-6 grader C i Finnmark. Det er forventet opp mot 20 % mer nedbør, også mer kraftigere regnperioder. Temperaturøkning vil kunne gi lengre vekstsesong og mer skog. Dette er gjeldende for hele Kautokeino, særlig i de frodige elvedalene med gode vekstvilkår for skog.

Klimaendringene kan òg utgjøre en trussel knyttet til økt frekvens på, og effekter av erosjon, ras og flom. I Kautokeino ligger en stor del av lokalitetene langs elveleier der økt vannføring kan akselerere erosjonsfaren. Flere kulturminnelokaliteter ligger på sandslettene langs større elver. Ettersom de fleste større elvene i kommunen har regulert vannstand, kan dette bety at økt ras- og flomfare ikke vil gi store utslag for kulturminnene langs elva.

I følge Norut (2008) vil den økte gjengroingen, samt heving av skog- og tregrense føre til reduksjon av typiske sommer- og vinterbeiteområder på Finnmarksvidda. Dette vil utvilsomt påvirke den tradisjonelle utnyttelsen av landskapet på vidda.

Negativ befolkningsutvikling i Kautokeino kan føre til en nedskalering av jordbruksdriften og en tilhørende økt gjengroing.

6.2 Effekter av vern

Som nevnt er grunnlagsmaterialet for dårlig til at vi kan si noe om effekten av vern.

Kommunen må utforme kommuneplan og kommunedelplaner hvor en aktivt benytter hensynssoner

for bevaring kulturminner og kulturmiljø (H730 og H570), før det er mulig å vurdere denne typen effekter. Kommunedelplan kulturminner vil være et godt redskap for prioriteringer i kommuneplanen og i den daglige arealforvaltningen i Kautokeino.

Figur 6-3 Oversiktsbilde over lokalitet id 17471, et bosetnings- og aktivitetsområde med to graver datert jernalder/ middelalder.

7 Oversikt over skade

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	17485
Gnr /Gnr	6/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Skadet ved opprensning av vegskjæring

Art	Båtstø-anlegg
Askeladden ID	47048
Gnr /Gnr	3/79
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Ikke gjenfunnet
Tap/skade årsak	Gjengroing

Art	Fangstlokalitet
Askeladden ID	47051
Gnr /Gnr	3/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skjemmet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	47052
Gnr /Gnr	6/113
Siste registrering	2011
Planstatus	Regulert
Planformål KPA	Bolig
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Byggeaktiviteter

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	48013
Gnr /Gnr	3/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	60029
Gnr /Gnr	5/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	67397
Gnr /Gnr	5/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	74039
Gnr /Gnr	3/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skjemmet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	67388
Gnr /Gnr	6/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Sammensatt skadeårsak

Art	Fangstlokalitet
Askeladden ID	17489
Gnr /Gnr	15/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR-spredd
Tilstand	Ikke gjenfunnet
Tap/skade årsak	Sammensatt skadeårsak. Grop med eget polygon men samme id ble ikke gjenfunnet.

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	27536
Gnr /Gnr	15/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	47047
Gnr /Gnr	8/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	56841
Gnr /Gnr	18/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Bygg og anlegg

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	60027
Gnr /Gnr	15/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Regulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Sammensatt skadeårsak

Art	Fangstlokalitet
Askeladden ID	142088
Gnr /Gnr	17/1
Siste registrering	2010
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skjemmet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Fangstlokalitet
Askeladden ID	142094
Gnr /Gnr	17/1
Siste registrering	2010
Planstatus	Regulert
Planformål KPA	Bolig
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	143757
Gnr /Gnr	8/1
Siste registrering	2009
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	143758
Gnr /Gnr	6/1
Siste registrering	2009
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Sammensatt skadeårsak

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	143762
Gnr /Gnr	8/1
Siste registrering	2009
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skjemmet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Fangstlokalitet
Askeladden ID	143764
Gnr /Gnr	19/1
Siste registrering	2009
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Sammensatt skadeårsak

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	143768
Gnr /Gnr	19/1
Siste registrering	2009
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Sammensatt skadeårsak

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	143769
Gnr /Gnr	19/1
Siste registrering	2009
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skjemmet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Fangstlokalitet
Askeladden ID	124660
Gnr /Gnr	17/1
Siste registrering	2004
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Sammensatt skadeårsak

Art	Fangstlokalitet
Askeladden ID	124675
Gnr /Gnr	17/1
Siste registrering	2004
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Sammensatt skadeårsak

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	18363
Gnr /Gnr	18/1
Siste registrering	Ukjent
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR-spredt
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Sammensatt skadeårsak

Art	Røysfelt
Askeladden ID	28414
Gnr /Gnr	18/9
Siste registrering	Ukjent
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR-spredt
Tilstand	Ikke gjenfunnet
Tap/skade årsak	Gjengroing

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	38413
Gnr /Gnr	18/9
Siste registrering	Ukjent
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR-spredt
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Sammensatt skadeårsak

Art	Fangstlokalitet
Askeladden ID	48245
Gnr /Gnr	17/1
Siste registrering	1993
Planstatus	Regulert
Planformål KPA	Bolig
Tilstand	Ikke gjenfunnet
Tap/skade årsak	Sammensatt skadeårsak

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	56844
Gnr /Gnr	3/79
Siste registrering	Ukjent
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	Bolig
Tilstand	Ikke gjenfunnet
Tap/skade årsak	Gjengroing

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	74037
Gnr /Gnr	3/175
Siste registrering	Ukjent
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skjemmet
Tap/skade årsak	Byggeaktiviteter

Art	Fangstlokalitet
Askeladden ID	124639
Gnr /Gnr	17/1
Siste registrering	2004
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skjemmet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Fangstlokalitet
Askeladden ID	124662
Gnr /Gnr	17/1
Siste registrering	2004
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skjemmet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Bosetning-aktivitetsområde
Askeladden ID	124689
Gnr /Gnr	8/1
Siste registrering	2004
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Barmarkskjøring

Art	Fangstlokalitet
Askeladden ID	146831
Gnr /Gnr	17/1
Siste registrering	2011
Planstatus	Uregulert
Planformål KPA	LNFR
Tilstand	Skadet
Tap/skade årsak	Bygg og anlegg

8 Tabell over kontrollregistrerte lokaliteter

ID	Art	Verne kategori	Tilstandsgrad Askeladden	Tilstands-kategori	Årsak skade
148777	Utmarkskulturminner	C	Intakt	Uendret	
148776	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Uendret	
148781	Fangstlokalitet	C	Intakt	Uendret	
148766	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Uendret	
148764	Fangstlokalitet	C	Intakt	Uendret	
148770	Fangstlokalitet	C	Intakt	Uendret	
148762	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Uendret	
7673	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
17484	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
17485	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Skadet	Bygg- og anleggsvirksomhet
18293	Fangstlokalitet	C	Uendret	Uendret	
27525	Rituell-kultisk lokalitet	C	Uendret	Uendret	
27526	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
27528	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
37488	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
37489	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
37496	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
47048	Båtstø-anlegg	C	Uendret	Ikke gjenfunnet	Gjengroing
47051	Fangstlokalitet	C	Uendret	Skjemmet	Barmarkskjøring
47052	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Skadet	Byggeaktiviteter
48013	Bosetning-aktivitetsområde	C	Skadet	Skadet	Barmarkskjøring
60029	Bosetning-aktivitetsområde	C	Skadet	Skadet	Barmarkskjøring
67397	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Skadet	Barmarkskjøring
74036	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
74038	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
74039	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Skjemmet	Barmarkskjøring
7666	Fangstlokalitet	C	Skadet	Uendret	
37484	Bosetning-aktivitetsområde	C	Skadet	Uendret	
37486	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
48637	Fangstlokalitet	C	Skadet	Uendret	
67387	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
67388	Fangstlokalitet	C	Uendret	Skadet	Sammensatt skadeårsak
74035	Fangstlokalitet	C	Uendret	Uendret	

ID	Art	Verne kategori	Tilstandsgrad Askeladden	Tilstands- kategori	Årsak skade
17470	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
17471	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
17473	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
17489	Fangstlokalitet	C	Skadet	Ikke gjenfunnet	Sammensatt skadeårsak
27522	Gravminne	C	Uendret	Uendret	
27536	Bosetning-aktivitetsområde	C	Skadet	Skadet	Barmarkskjøring
37482	Fangstlokalitet	C	Skadet	Uendret	
47047	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Skadet	Barmarkskjøring
56841	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Skadet	Bygg- og anleggsvirksomhet
68002	Fangstlokalitet	C	Uendret	Uendret	
8502	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
18291	Fangstlokalitet	C	Uendret	Uendret	
28196	Fangstlokalitet	C	Uendret	Uendret	
37497	Fangstlokalitet	C	Uendret	Uendret	
47064	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
47890	Fangstlokalitet	C	Uendret	Uendret	
60027	Bosetning-aktivitetsområde	A	Skadet	Skadet	Sammensatt skadeårsak
142088	Fangstlokalitet	C	Intakt	Skjemmet	Barmarkskjøring
142090	Teltboplass	C	Intakt	Uendret	
142091	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Uendret	
142092	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Uendret	
142094	Fangstlokalitet	C	Intakt	Skadet	Barmarkskjøring
142095	Teltboplass	C	Intakt	Uendret	
143753	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Uendret	
143756	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Uendret	
143757	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Skadet	Barmarkskjøring
143758	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Skadet	Sammensatt skadeårsak
143761	Teltboplass	C	Intakt	Uendret	
143762	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Skjemmet	Barmarkskjøring
143764	Fangstlokalitet	C	Intakt	Skadet	Sammensatt skadeårsak
143765	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Uendret	
143768	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Skadet	Barmarkskjøring
143769	Bosetning-aktivitetsområde	C	Intakt	Skjemmet	Barmarkskjøring
110243	Fangstlokalitet	C	Intakt	Uendret	
93855	Bosetning-aktivitetsområde	C	Skadet	Uendret	
124660	Fangstlokalitet	C	Skadet	Skadet	Sammensatt skadeårsak

ID	Art	Verne kategori	Tilstandsgrad Askeladden	Tilstands-kategori	Årsak skade
124675	Fangstlokalitet	C	Skadet	Skadet	Sammensatt skadeårsak
17472	Rituell-kultisk lokalitet	C	Ikke registrert	Inntakt	
17478	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
18363	Bosetning-aktivitetsområde	C	Ikke registrert	Ikke gjenfunnet	Gjengroing
28414	Røysfelt	C	Ikke registrert	Ikke gjenfunnet	Gjengroing
38413	Bosetning-aktivitetsområde	C	Ikke registrert	Skadet	Sammensatt skadeårsak
47068	Bosetning-aktivitetsområde	C	Uendret	Uendret	
48245	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Ikke gjenfunnet	Sammensatt skadeårsak
56844	Bosetning-aktivitetsområde	C	Ikke registrert	Ikke gjenfunnet	Gjengroing
67385	Gravminne	C	Ikke registrert	Intakt	
74037	Bosetning-aktivitetsområde	C	Ikke registrert	Skjemmet	Byggeaktiviteter
102002	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Intakt	
124592	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Intakt	
124595	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Intakt	
124605	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Intakt	
124606	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Intakt	
124631	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Intakt	
124639	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Skjemmet	Barmarkskjøring
124655	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Intakt	
124657	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Intakt	
124662	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Skjemmet	Barmarkskjøring
124679	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Intakt	
124682	Gravminne	C	Ikke registrert	Intakt	

ID	Art	Verne kategori	Tilstandsgrad Askeladden	Tilstands- kategori	Årsak skade
124686	Bosetning-aktivitetsområde	C	Ikke registrert	Intakt	
124689	Bosetning-aktivitetsområde	C	Ikke registrert	Skadet	Barmarkskjøring
124691	Bosetning-aktivitetsområde	C	Ikke registrert	Intakt	
124698	Gravfelt	C	Ikke registrert	Intakt	
124805	Bosetning-aktivitetsområde	C	Ikke registrert	Intakt	
125107	Bosetning-aktivitetsområde	C	Ikke registrert	Intakt	
125564	Annen arkeologisk lokalitet	C	Ikke registrert	Intakt	
146831	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Skadet	Bygg- og anleggsvirksomhet
159868	Teltboplass	C	Ikke registrert	Intakt	
214950	Rituell-kultisk lokalitet	C	Ikke registrert	Intakt	
37485	Bosetning-aktivitetsområde	C	Skadet	Skadet	Barmarkskjøring
147389	Rituell-kultisk lokalitet	C	Intakt		
18362	Gravminne	C	Ikke registrert	Ikke gjenfunnet	Gjengroing
125027	Fangstlokalitet	C	Ikke registrert	Skadet	Sammensatt skadeårsak

9 Kilder

Puschmann, O.: *Nasjonalt referansesystem for landskap - Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS rapport 2005*

Holm-Olsen, I. M. og A. Thuestad: *Fortidens minner i dagens landskap, status for automatisk fredete kulturminner i Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune, Finnmark 2011, NIKU Tema 25*

Thuestad, A.: *Fortidens minner i dagens landskap, status for automatisk fredete kulturminner i Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune, Finnmark 2006, NIKU Tema 42*

Norut: *Reindrifta i et skiftende klimabilde. Norut Alta rapport 2008:6.*

10 Vedlegg

Kategorier fra NS 9450:2012, *Automatisk fredete arkeologiske kulturminner og skipsfunn – Krav til registrering av tilstand.*

Tilstand

- Intakt
- Forbedret
- Tapt – dispensasjon
- Tapt – ulovlig fjernet
- Tapt – naturhendelse
- Skadet
- Ikke gjenfunnet
- Tildekket
- Omdefinert
- Ukjent
- Uendret

Årsak

- Jordbruk
- Skogbruk
- Byggeaktiviteter
- Bygg- og anleggsvirksomhet, industri og veiutbygging
- Energiproduksjon
- Skjøtsel
- Sikring
- Fritidsaktiviteter
- Tilrettelegging
- Naturprosesser
- Dyreaktiviteter
- Militær virksomhet
- Oppdrettsvirksomhet
- Sammensatt skadeårsak

- Kriminalitet
- Barmarkskjøring
- Ukjent

Arealkategori

- Byområde (høy grad av utnytting)
- Skog/Utmark
- Spredtbygd/dyrket mark
- Tettbygd/utbyggingsområder
- Fjell/ekstensiv arealutnytting

Arealbruk

- Beitemark
- Boligområde
- Brakkland
- Fjell, vidde, hei
- Dyrket mark, åker (innmark)
- Gjengroingsområde (pioner- eller buskvegetasjon, kratt og ung løvskog)
- Grøntområde, offentlig areal
- Hav, sjø
- Hytteområde
- Innsjø, vassdrag
- Kirkegård
- Marginalområde ved kysten
- Randvegetasjon (udyrtet mark ved dyrket mark)
- Militær område
- Myr
- Næring, industri, massetak
- Skog
- Skog, produktiv/hogstfelt
- Tun, hage
- Strandsone, elvebredd (område innenfor et belte på 100 meter)
- Vei, jernbane

SWECO